

3. Cōclus. Dicendum primo: de facto, regulariter, & proprie loquendo, fundamentum cuius uniuersalis sunt omnia accidentia limitata, quæ ad nouem genera accidentium spectant. Hæc est Doct. locis pro prima sententia citatis (sic enim ibi loquitur) & probatur: hoc uniuersale proprie dicitur prædicatum non essentialiter, nec per se, nec conuertibile: sed à parte rei, quod proprie alteri adest, nec per se, nec conuertibiliter, sunt accidentia communia nouem generum: nam hæc proprie in hære dicuntur, ergo hæc proprie sunt fundamenta, à quibus abstrahitur conceptus communis, in quo hæc secunda intentio proprie fundatur.

2. Cōclus. Dicendum secundo, si prædicatum denominatum reale sumatur secundo modo, & sine informatione, etiam substantiale prædicatum in concreto, hanc secundam intentionem fundare valet. Est Doct. in tertio ubi supra: & probatur: nã ad rationem absolutam huius prædicabilis tantum requiritur, quod possit adesse, & ab esse à subiecto, salua subiecti essentia: ergo in illis prædicatis, quæ realiter non sunt de essentia subiecti; nec ab eo dimanant; poterit hoc prædicabile fundari: huiusmodi sunt aliqua substantia: ut patet in his: cathedra est lignea: anulus est aureus: nam accidit cathedræ; quod sit lignea; & anulo; quod sit aureus; & ab illis talia prædicata possunt adesse, & abesse: aliter enim omnis cathedra esset lignea; & omnis anulus aureus: quod est falsum: igitur ad hoc uniuersale pertinent; siquidem uniuersalis ratione induunt; & ad nullum aliud pertinere possunt.

Nota. Itaque resolutorie dicendum: quod sicut duplex est prædicatio accidentalis: directa, & indirecta: directa, quando subijcitur, quod natum est subijci, & prædicatur, quod natum est prædicari; & indirecta est conuerso: & in hac propositione cathedra est lignea: prædicatum subijcitur, & subiectum prædicatur; & ideo est indirecta, & reducibilis: inde fit: quod talia prædicata secundæ conclusionis reductiue pertinent ad hoc prædicabile: & quæ directe, ac per se, pertinent ad illud, sunt illa, de quibus loquitur prima conclusio: & ita intelligendus est Doctor pro utraque sententia relatus.

ARTIC. II.

Quod sit huius uniuersalis subijcibile?

QVIA Accidentis dupliciter considerari potest: vel ut ad sua inferiora comparatur: v. g. coloratum ad album, & nigrum: vel in ordine ad subiectum, cui albedo, & nigredo in hærent: præsens controuersia non procedit de accidente primo modo: nam, ut sic, certum est apud omnes esse uniuersale, non tamen à genere, seu specie, distinctum: sed secundo modo procedit in qua re est prima sententia aliquorum Recentiorum asserentium Accidentis per ordinem ad subiecta non esse essentialiter uniuersale, &

quintum prædicabile: sed tantum accidentaliter. Itaque volunt accidens esse uniuersale simpliciter per ordinem ad subiecta: sed esse uniuersale accidentaliter, & non essentialiter.

1. Argum. Probatur primo, si album respicit parietem, vel lignum; ideo est; quia prius natura respicit hoc, & illud album, quæ sunt inferiora eius; & quæ illis insunt subiectis: ergo talia subiecta per accidens respicit: ergo per ordinem ad illa in esse uniuersalis accidentaliter constituitur.

Confirm. Confirmatur: Accidentis non abstrahitur primo, & per se à subiectis; sed à suis inferioribus: & si à subiectis abstrahitur, ideo est: quia in se habent accidentia singularia: ergo accidens non habet essentialiter rationem uniuersalis per ordinem ad subiecta: sed tantum per accidens.

2. Arg. Secundo: accidens, ut est quintum prædicabile, est prædicatum per accidens: ergo & uniuersale per accidens. Antecedens probatur: quia eius fundamentum ex primo Post. per accidens prædicatur: ergo, & ipsum est prædicatum per accidens, & non per se.

3. Argum. Tertio, quodcumque uniuersale prædicatur uniuoce: sed accidens non prædicatur uniuoce; cum eius prædicatio sit denominatiua ex Arist. cap. 1. ante prædicam. & ultra, quia cum accidens, & substantia, non sint idem nomine, & diffinitione: Accidentis nequit esse uniuocum prædicatum, respectu substantiæ: quia illud nomine, & ratione, idem esse debet cum subiecto.

2. Sentent. Doctoris. Secunda sententia est Doctoris in præsentia solutione ad primum, & supra q. 4. de Proprio ad questionem dicendum; & q. sequentes: que communis: licet dubium sit: an subijcibile immediatum sint plura subiecta specie; vel solo numero differentia.

1. Not. Notandum primo, quod in accidentibus, prout ad præsens attinet, duplex abstractio reperitur: altera à subiectis; & altera ab ipsis accidentibus: v. g. albedo abstrahit ab hoc albo: & sic est forma quadam accidentalis immediate, & per se primo, respiciens subiectum, cui in hæret; & à quo immediate abstrahitur: & per hunc respectum in esse uniuersalis constituitur accidens: abstrahit etiam albedo ab hac & illa albedine; & sic est species coloris, à specieque denominatur.

Secundo not. (& videtur esse doctrina Doct. in solutione ad primam) quod licet albedo, v. g. non possit naturam communem denominare, nisi mediante hac albedine; ex qua, & ex individuo natura, cui immediate, & per se primo, in hæret, fit per se primo hoc album; nihilominus, ex ipsa albedine, & ex ipsa natura in comuni per se secundario, fit uniuersale accidentale, quod dicitur album in comuni; & tale prædicatum reale; & alia similia ex subiectis, & accidentibus noue generum sic in comuni sumptis constituta; sunt fundamenta remota istius intentionis: nã considerans intellectus accidentia, quibus in talibus constituuntur, ab extrinseco subiectis aduenire, posseque ad esse, & abesse, sine subiectorum corruptione, ac habere eundem modum in hæredi; ab unitate proportionis, quæ seruât, abstrahit conceptum communem, & uniuocum, ac quidditatiuam; quem postea comparat ad subiecta, à quibus illum abstraxit: ex qua

qua comparatione resultat relatio quadam rationis, quæ dicitur accidentalitas, cuius concretum relatiuum dicitur accidens, significans pro formali ipsam accidentalitatem; & connotans pro materiali conceptum illum communem omnibus prædicatis communibus accidentalibus; & terminatus ad subiecta, de quibus illa prædicata prædicantur ratione in hærentiæ realis, quæ illis in hærent. Et cum subiecta possint considerari secundum esse specificum, & indiuiduale: v. g. homo, ut homo, vel ut hic homo, scilicet, Petrus; & sic de alijs: ideo etiam determinandum nobis est; an per ordinem ad subiecta, ut indiuidua immediate: an ut specifica sunt; accidens in esse uniuersalis essentialiter constituitur.

1. Cōclus. Dicendum primo: accidens, ut quintum uniuersale est, per ordinem ad plura subiecta essentialiter constituitur: hæc est Doct. & suorum in præsentia: probatur primo, per illud constituitur accidens essentialiter in esse uniuersalis, per quod à reliquis essentialiter distinguitur: sed per prædicari de pluribus subiectis accidentaliter contingenter distinguitur essentialiter ab alijs. Ergo: probatur minorem: nam talis modus prædicandi non nisi subiecta respicere potest: quia album respectu huius, & illius albi, ut sunt eius indiuidua, & inferiora, non prædicatur contingenter; sed in quid, tanquam species de indiuiduis.

Secundo, accidens in communi, ut est prædicatum quoddam accidentale, respicit plura illa, quæ denominat hoc accidens, seu hoc prædicatum in particulari. v. g. album, nigrum, &c. Sed hoc prædicatum accidentale respicit essentialiter, & ut correlatiuum, plura subiecta, quibus ratione albedinis inest; ergo, Minor patet: nam album, ut prædicatum accidentale, & contingens est, non nisi de ligno, vel lapide, prædicari potest.

Tertio, hæc prædicationes essentialiter sunt aliquid prædicabile: nempe Petrus est albus; lapis est quantus: sed non possunt esse alterius nisi illius: ergo.

2. Cōclus. Dicendum secundo: immediata subijcibilia huius prædicabilis sunt subiecta, prout indiuidua sunt: mediata vero prout specificè considerantur: & subijcibile adæquatum sunt ipsi quoad utrumque sumpta: hæc quoad omnes partes est Doctoris: & quoad primam patet: nam ideo supra diximus, immediatum subijcibile generis esse species; & mediata esse indiuidua: quia prius speciebus, quam indiuiduis, continetur: & ita ideo respicit indiuidua, quia species respicit: ergo est contra, sicut in accedente respectu subiectorum, prout indiuidualiter, & specificè, considerantur: patet consequentia ex communi discrimine ab omnibus inter proprium, & accidens assignato; de quo Doctor hic, & supra quæst. 5. uniuers. nempe, quod proprium primo, & immediate, conuenit naturis communibus: mediate autem indiuiduis: conuerso vero accidentia communis primo, & immediate, indiuiduis; mediate vero, & secundario naturis communibus: ergo, si indiuidua sunt istorum accidentium prima, & immediata subiecta, tam quoad conuenientiam, quam quoad existentiam: sequitur, quod erunt primæ,

& immediatum subijcibile accidentis: mediata uero subiecta quoad specificum esse: quod est intentum secundæ partis conclusionis.

Tertia pars patet: nam terminus adæquatus ex immediato, & mediato, constituitur: sic est in præsentia: ergo. Unde eo ipso, quod Petrus est albus; etiam animal, substantia, & cætera prædicata superiora, suo ordine alba denominantur.

Ad primam. Ad argumenta: ad primum dico: quod album, & quodlibet simile prædicatum potest considerari, ut prædicatum essentialiter, respectu suorum inferiorum, de quibus, tanquam species prædicatur: vel tanquam prædicatum accidentale respectu subiectorum, quibus inest: quare sicut primus respectus est illi essentialis; ita & secundus in suo ordine: & ad hunc per accidens se habet alter: nam secundum illum tantum postulat inferiora accidentalia, quæ sunt plura subiecta; ut plura sunt.

Ad confirm. Ad confirmationem, nego antecedens: nam prima abstractio in accidentibus, ex not. primo fit à subiectis: unde cum uniuersale dicatur per ordinem ad illud, à quo primo abstrahitur natura: & accidens primo à subiecto abstrahatur: sequitur, quod per ordinem ad subiectum essentialiter constituitur. Nec illud, per accidens; seu mediate; ut get: nam, ut aliquid sit uniuersale, abstrahit à ratione mediata, vel immediata: vel si mediata interueniat, non obstat: dum modo quoad esse physicum detur: ut est in proposito: quia talis mediatio solum est à parte rei: & non quoad intellectum.

Ad secundam. Ad secundum, distinguendum est de ly per accidens, tam in antecedente, quam in consequente: si enim ly per accidens determinat in hærentiam; neganda est utraque propositio: falsum est enim: per accidens conuenire accidenti esse uniuersale: Si uero determinet in hærentiam; videlicet prædicatum: utraque est concedenda: cum sit uerum, esse uniuersale, seu prædicabile, per accidens, conuenire essentialiter accidenti, ut est quintum prædicabile. Itaque uniuersale hoc est prædicatum accidentale; ut distinguitur contra essentialiter: cum hoc tamen stat; ut in esse talis per ordinem ad subiecta essentialiter constituitur.

Ad tertiam. Ad tertium, nego minorem: sufficit enim; ut sit uniuocum prædicatum; licet non uniuoce prædicetur: & cum album, v. g. secundum nomen, & rationem, de Petro, & lapide prædicetur; dicitur uniuocum prædicatum; quod ad fundandum hoc uniuersale sufficit.

ARTIC. III.

An accidentia huius Prædicabilis, propria, & subiectorum, existentia indigeant?

Pater Fonseca 5. Metaph. cap. 28. quæst. 20. fact. 6. respondet subiecta huius prædicabilis esse tantum illa, quæ actu existunt, & in quibus forma accidentalis actu reperitur.

QVÆST. II.

Utrum hæc diffinitio sit conueniens: accidens est, quod adest, & abest, &c.

Accidens est, quod adest, & abest præter subiecti corruptionem, &c.

VÆRITUR: Vtrū hæc diffinitio sit conueniens: Accidens est, quod adest, & abest, &c. Quod non videtur: primo generaliter: quia datur per copulationem. Similiter, quia non est ibi genus, & differentia.

Item, contra primam particulam; adest, & abest: quia adesse, & abesse, est rei extra animam: quia adesse est, cuius est esse: sed hic debet intentio diffiniri: igitur, &c. Similiter hæc intentio, accidens, potest vniuoce competere rebus diuersorum generum: sed ista, adesse, & abesse, non: quia quibus esse non est vniuoce; nec adesse: sed esse non est vniuoce diuersis prædicamentis.

Item, intentio, cui inest, necessario inest: quia non inest alicui, nisi vt consideratur ab intellectu: sed sic est impermutabilis. Similiter hoc patet inductive: quia si homo est species, necessario est species: & animal necessario est genus: ergo hæc intentio accidens, si inest alicui subiecto, inest necessario: & ita non adest, & abest.

Item, contra secundam particulam: aliquod accidens commune necessario inest: vt quantitas homini: & nigredo coruo: & albedo cygno: ergo non possunt non inesse subiecto præter eius corruptionem. Quod accidens, vt hic sumitur, dicatur de istis; patet per Porphyrium, qui diuidit accidens in accidens separabile, & accidens inseparabile. Similiter ratione: quia omne prædicatum non essenziale vel est proprium, vel accidens, vt hic sumitur: quando dicitur: homo est quantus: quantum est prædicatum non essenziale: & non proprium: ergo accidens.

Item, corruptio non adest præter subiecti corruptionem, &c.

Item, corruptio non adest præter subiecti corruptionem, &c.

Item, corruptio non adest præter subiecti corruptionem, &c.

Item, corruptio non adest præter subiecti corruptionem, &c.

Notandū.

Alij vero dicunt sufficere ad rationem huius vniuersalis habere sua inferiora subiecta, tantum aptitudinaliter; vt de genere, & specie, dictū manet. Sed quia mihi videtur circa hoc nullam controuersiam esse posse: pro intelligentia notandum: quod prædicatio exercita aliter exercetur in fundamentis quatuor primorum prædicabilium: & aliter in fundamentis istius quinti: nam in quatuor primis; licet prædicatio exercetur; non requiruntur extrema esse in actuali existentia: sed tantum obiectiue in intellectu. At in hoc vltimo vniuersali, si fundetur in accidente Physico realiter subiecto inherente; requiritur sui, & subiecti, realis existentia: secus si fundetur in accidente Logico: quia tunc tantum extrema in intellectu existere requirit.

1. Conclus.

Dicendum primo, vt accidens sit vniuersale; & in actu signato de pluribus prædicari possit; non requirit sui, & subiectorum existentiam realem; sed obiectiuam. Hæc est conformis illi, quam de genere supra assignauimus; & ibi probata manet: & ultra probatur: nā quodlibet vniuersale est vniuersale aptum esse in multis positue per intellectum: ergo solum requiritur; vt illa plura apprehendi possint per intellectum in confuso: sed intellectus, vt illa cognoscat, non indiget eorum existentia reali: quia multa apprehendit, quæ realiter non existunt: imo nec existunt: vt plures soles: ergo accidens, vt pluribus comparetur, non postulat eorum existentiam realem.

2. Conclus.

Dicendum secundo. Ad prædicationem exercitam accidentis Physici, seu priuationis realis, de suis subiectis, vtriusque realis existentia exigitur. Probatur: nam si prædicatum non inheret subiecto; hæc erit falsa: homo est albus: ergo vt sit vera, debet realiter inherere. Antecedens probatur: quia verbum, est, copulat in exercitio extrema: ergo si est vera copulatio; ipsa extrema debent esse a parte rei intrinsece vnita: quia cum prædicatum sit contingens; vt sit verum, quod Verbum in propositione copulat: prædicatum debet inherere subiecto.

Confirmatur. Verbum, est, in prædicationibus accidentalibus denotat prædicatum in formare subiectum in aliqua temporis differentia: ergo, vt verum sit, prædicatum aduare subiectum; necessario illud a parte rei actuare debet: quia ab eo, quod res est, vel non est, propositio dicitur vera, vel falsa: ergo, &c.

3. Conclus.

Dicendum tertio. Ad prædicationem exercitam huius prædicabilis in fundamentis Logici, & intentionalibus, tantum requiritur existentia obiectiua: probatur: nam tunc accidens non respicit subiectum inhesionis, sed prædicationis: ergo sufficit, vt subiectum, & prædicatum, apprehendantur, vt existentia; etiam si non existant; sicut in istis: Adamus loquitur: Antechristus sedet: ergo, &c. Et hæc pro ista quæstione sufficiunt: nam vtrum accidens sit nouem generibus æquiuocum, quod hic Doctor affirmat, in antepredicamentis, quæst. 4.

vel 11. forte examinabitur.

subiecti corruptionem: quia opponitur sibi.

Item, accidens abest: ergo non est: quia non manet separatam a subiecto: & si accidens non est: subiectum non est: quia sunt correlatiua: probatur: omnis species ipsius vniuersalis est relatiuum: ergo accidens: & non videtur ad aliud dici, nisi ad illud, cuius est accidens: & illud est subiectum: ergo, &c. Similiter si diffinitio sit conueniens relatiuis: ergo in ea ponitur correlatiuum: nihil videtur hic positum pro correlatiuo, nisi subiectum: ergo illud est correlatiuum diffiniti.

Cap. 4.

Ad oppositum est Porphyrius, & Arist. primo Topicorum ponens consimilem diffinitionem: accidens est, quod contingit eidem inesse, & non inesse; quæ essentialiter videtur eadem isti.

Ad quæstionem dicendum: quod diffinitio, si congrue intelligatur, satis conuenienter est assignata.

Vbi sciendum est: quod adesse, & abesse: sunt inesse, vel non inesse, quæ ponit Aristotel. in sua diffinitione: sunt æquiuoce primæ intentionis, & secundæ intentionis: Vt sunt nomina primæ intentionis; dicitur 7. Metaph. accidens esse est in esse: & hoc de accidente reali, de quo loquitur ibi: Sic etiam sumitur adesse, & abesse 8. Physicorum: vbi dicitur: quod impossibile est, idem simul adesse eidem subiecto, & abesse ab eodem. Alio modo inesse, vel abesse, est nomen secundæ intentionis, & significat prædicationem eorum, quæ sunt extra essentiam subiecti, vel alterius generis a subiecto: sicut prædicari, de, dicit propriam prædicationem essentialem eorum, quæ sunt in eodem genere cum subiecto. Sed adhuc inesse, secundo modo, sumitur tripliciter: proprie; & sic non inest nisi accidentibus communibus: vel communiter: & sic inest singularibus accidentibus: & isto modo generali sumitur esse, in indiuisione quadrimembri, quam ponit Aristot. in principio prædicamentorum: & adhuc communius sumendo inesse, dicimus communiter in omni propositione prædicatum inesse subiecto, vel non inesse: sicut generaliter dicimus: in omni propositione esse prædicatum, & subiectum qualiscumque fuerit prædicatio. Prima

Tex. com. 2. & inde.

Tex. com. 6. & inde.

diffinitio videtur probabilis: inconueniens enim est, Logicum diffinire, & diuidere, per res primæ intentionis: præsertim quando diffinitum est secunda intentionis: vel diuidere, si aliqua membra diuisionis sint res secundæ intentionis: sed illius diuisionis quadrimembri, manifestum est, duo membra; scilicet, dici, de, & non dici, de, esse intentiones secundas. Secunda distinctio de, scilicet, inesse, scilicet, proprie, vt accidens commune: communiter, vt accidens quodlibet: communissime, vt omne prædicatum de subiecto; patet ex diffinitione Aristot. primo Topicorum; & diuisione eius in principio prædicamentorum: & communi modo loquendi. Consimiliter tripliciter dicitur prædicari, de; proprie, pro his, quæ sunt superiora in eodem genere: communiter pro omnino, quod est commune: communissime, pro omni eo, quod specificat rem huius verbi, est, in propositione. Primo modo sumitur in principio prædicamentorum. Secundo modo in diffinitione vniuersalis in libro perihermenias. Tertio modo in diuisione Porphyrij, quam ponit post diffinitionem generis; & in diffinitione indiuidui. Sumendo igitur adesse, vel inesse, primo modo; per illud intelligitur genus accidentis: cum vna differentia: scilicet, prædicatum non essenziale: vel genus intermedium inter vniuersale, & accidens: sic intelligitur in diffinitione proprii; per accidit: residuum; hoc est abesse, &c. Ponitur loco differentia, & correlatiui ipsius diffiniti. Similiter in diffinitione Aristot. contingit inesse, & non inesse: id est non necessario inest subiecto.

Diuisione secunda.

Sed tunc est dubium: qualiter de accidentibus in separabilibus dicitur accidens; & multis alijs: vt quanto, & huiusmodi, quæ necessario insunt: non tamen sunt propria.

Potest dici: quod illud est verum de illis; sicut de alijs per se loquendo: sicut enim per se substantia præcedit accidens tempore: sic accidens commune quodcumque; cum non habeat per se causam in subiecto; non inest necessario, vel per se; quantum est ex parte subiecti. Sic etiam proprium abest: quia substantia præcedit illud accidens, sicut & accidens commune: vt Aristot. intelligit de accidente 7. Metaph. Si vero dicas per se, quantum